2022-2023 оқу жылындағы мектеп жасына дейінгі балалардың біліктілігі мен дағдыларының қалыптасуының бастапқы бақылау мониторингінің нәтижелері бойынша талдамалық анықтама

Ағымдағы жылдың қыркүйегінде 2022-2023 оқу жылына бастапқы мониторинг жүргізілді, бұл мектепке дейінгі жастағы балалардың дағдыларын дамыту деңгейінің МДТОМЖМС-да айқындалған күтілетін нәтижелерге сәйкестігін анықтауға мүмкіндік береді.

Балаларды ерте дамыту институты «Білімді ұлт «Сапалы білім беру» Ұлттық жобасын (бұдан әрі – Ұлттық жоба) орындау үшін мектеп жасына дейінгі балалардың 2021-2022 және 2022-2023 оқу жылындағы Үлгілік оқу бағдарламасының мазмұнын игеруіне салыстырмалы талдау жүргізді.

Бастапқы мониторинг барысында балалардың жасына сәйкес келетін физикалық, интеллектуалдық және жеке қасиеттеріне педагогикалық диагностика жүргізілді.

Облыстық және Астана, Алматы, Шымкент қалаларының білім басқармалары ұсынған ресми деректерге сәйкес республикада 11 027 мектепке дейінгі ұйым жұмыс істейді.

Бастапқы мониторингпен 102,5 мың бала қамтылды.

Бағдарламалық материалды жас ерекшеліктеріне қарай игерудің бастапқы мониторингінің нәтижелері біліктілігі мен дағдыларының оң динамикасын, атап айтқанда, балалар дамуының жас нормасы шегінде көрсетті. 1 кесте.

Ерте жастағы топта бағдарламалық материалды игерудің бастапқы мониторингін талдау мынаны көрсетті: барлығы 1 жастағы балалар – 18,4 мың, оның ішінде 10,0 мың бала іскерліктер мен дағдылардың жоғары, орташа деңгейіне ие, бұл 51,7% – ды құрайды.

Өңірлер бөлінісінде: Ақмола облысы - 267 (64,6%), Ақтөбе облысы – 360 (59,2%), Алматы облысы – 1 295 (65,6%), Атырау облысы – 414 (34,0%), Абай облысы – 168 (64,4%), ШҚО – 435 (38,7%), Жамбыл облысы - 0 (0,0%), Жетісу облысы – 101 (39,8%), БҚО – 501 (57,3%), Қарағанды облысы – 140 (27,9%), Қостанай облысы – 526 (44,3%), Қызылорда облысы – 611 (78,0%), Маңғыстау облысы - 94 (35,1%), Павлодар облысы – 1 035 (63,2%), СҚО – 344 (55,5%), Түркістан облысы – 2 487 (50,2%), Ұлытау облысы - 101 (51,5%), Астана қ. – 181 (87,4%), Алматы қ. – 17 (43,6%), Шымкент қ. 1 017 (74,6%). 2 кесте.

Ерте жастағы балалардың біліктері мен дағдыларының бастапқы педагогикалық диагностикасын талдауға сүйене отырып, бағдарламаны игерудің жоғары деңгейін мынадай өңірлер көрсетті: Астана қ. - 181 (87,4%), Қызылорда облысы – 611 (78,0%), Шымкент қ. – 1 017 (74,6%). Бағдарламаны игерудің төмен көрсеткіштері Қарағанды облысында – 140 (27,9%), Атырау облысында – 414 (34,0%), ШҚО – 435 (38,7%).

Сонымен қатар, 2021-2022 оқу жылы – 49,9%, 2022-2023 оқу жылы – 78,3% бөлінісінде ерте жастағы балалар арасында біліктілік пен дағдыларды дамытуда бастапқы бақылау нәтижелеріне салыстырмалы талдау жүргізілді. Өткен оқу жылымен салыстырғанда біліктілік пен дағдылардың 28,4% - ға артуының оң динамикасы байқалады.

Кіші топта бағдарламалық материалды игерудің бастапқы мониторингін талдау мынаны көрсетті: барлығы 2 жастағы балалар – 137,5 мың, оның ішінде 89,1 мың бала жоғары, орташа дағдылар деңгейіне ие, бұл 60,7% құрайды.

Өңірлер бөлінісінде: Ақмола облысы – 2 701 (64,4%), Ақтөбе облысы – 3 051 (65,0%), Алматы облысы – 7 550 (70,7%), Атырау облысы – 3 240 (50,8%), Абай облысы – 1 932 (44,6%), ШҚО – 2 559 (47,4%).%), Жамбыл облысы – 9 184 (64,3%), Жетісу облысы – 1 370 (47,7%), БҚО – 3 821 (69,5%), Қарағанды облысы – 2 608 (42,3%), Қостанай облысы – 3 128 (57,7%), Қызылорда облысы – 3 390 (84,0%)), Маңғыстау облысы – 2 298 (55,0%), Павлодар облысы – 3 944 (52,7%), СҚО – 1 917 (57,1%), Түркістан облысы – 19 212 (77,2%), Ұлытау облысы – 1 040 (46,8%), Астана қаласы – 5 201 (85,1%), Алматы қаласы – 4 572 (58,4%), Шымкент қаласы-6 423 (73,0%). 3 кесте.

Бағдарламаны игерудің жоғары деңгейін Астана қаласы – 5 201 (85,1%), Қызылорда облысы – 3 390 (84,0%), Түркістан облысы – 19 212 (77,2%) көрсетті. Бағдарламаны игерудің төмен көрсеткіштері: Қарағанды облысында - 2 608 (42,3%), Абай облысында – 1 932 (44,6%), Ұлытау облысында – 1 040 (46,8).

Кіші топтардың балалары арасында дағдыларды дамытуды бастапқы бақылау нәтижелерін салыстырмалы талдау жылдар бөлінісінде мыналарды көрсетті: 2021-2021 оқу жылы – 56,1%, 2022-2023 оқу жылы – 60,7%. Өткен оқу жылымен салыстырғанда біліктілік пен дағдыларының 4,6% - ға артуының оң динамикасы байқалады.

Орта топта бағдарламалық материалды игерудің бастапқы мониторингін талдау мынаны көрсетті: барлығы 3 жастағы балалар – 24,5 мың, оның ішінде 16,6 мың бала жоғары, орташа біліктілік пен дағдыларды меңгерген, бұл 67,9%– құрайды.

Өңірлер бөлінісінде: Ақмола облысы – 6 185 (71,2%), Ақтөбе облысы – 8 822 (71,3%), Алматы облысы – 16 344 (70,0%), Атырау облысы – 5 742 (55,1%), Абай облысы-3 756 (58,2%), ШҚО – 5 269 (68,4), Жамбыл облысы – 10 830 (66,4%), Жетісу облысы – 4 791 (55,3%), БҚО – 6 204 (70,0%), Қарағанды облысы-6 072 (56,5%), Қостанай облысы – 6 555 (77,8%), қызылорда облысы – 9 603 (86,2%), Маңғыстау облысы – 5 945 (61,7%), Павлодар облысы – 5 898 (70,7%), СҚО-3 319 (68,2%), Түркістан облысы - 28 135 (64,8%), Ұлытау облысы – 1 593 (62,8%), Астана қаласы – 9 845 (87,2%), Алматы қаласы – 11 178 (63,8%), Шымкент қаласы 10 475 (71,8%). 4 кесте.

Бағдарламаны игерудің жоғары деңгейінң көрсеткіші: Астана қ. - 9 845 (87,2%),Қызылорда облысы – 9 603 (86,2%), Қостанай облысы – 6 555 (77,8%). Бағдарламаны игерудің төмен көрсеткіштері: Атырау облысында - 5 742 (55,1%), Жетісу облысында – 4 791 (55,3%), Абай облысында – 3 756 (58,2%).

Жылдар бөлінісінде орта топтағы балалар арасында дағдыларды дамытуды қорытынды бақылау нәтижелерін салыстырмалы талдау мыналарды көрсетті: 2021-2022 оқу жылы – 67,0%, 2022-2023 оқу жылы – 67,9%. Өткен оқу жылымен салыстырғанда біліктілік пен дағдыларының 0,9% - ға артуының оң динамикасы байқалады.

Жоғары топта бағдарламалық материалды игерудің бастапқы мониторингін талдау мынаны көрсетті: барлығы 4 жастағы балалар – 27,4 мың, оның ішінде

19,8 мың бала жоғары, орташа біліктілік пен дағдыларды меңгерген, бұл 73,2% құрайды.

Өңірлер бөлінісінде: Ақмола облысы – 8 395 (80,5%), Ақтөбе облысы – 10 624 (73,3%), Алматы облысы – 17 401 (70,4%), Атырау облысы – 6 760 (64,3%), Абай облысы-4 040 (65,1%), ШҚО – 6 188 (78,0), Жамбыл облысы – 10 801 (67,8%), Жетісу облысы – 6 276 (60,2%), БҚО – 7 625 (75,6%), Қарағанды облысы – 8 324 (72,2%), Қостанай облысы – 6 903 (82,4%), Қызылорда облысы – 13 812 (87,5%), Маңғыстау облысы – 9 185 (72,4%), Павлодар облысы – 6 704 (74,3%), СҚО – 3 975 (76,7%), Түркістан облысы – 29 965 (65,4%), Ұлытау облысы – 1 823 (66,7%), Астана қ. – 11 986 (87,6%), Алматы қ. – 15 450 (71,3%), Шымкент қ. - 12 381 (73,0%). 5 кесте.

Бағдарламаны игерудің жоғары деңгейін Астана қаласы 11 986 (87,6%), Қызылорда облысы – 13 812 (87,5%), Қостанай облысы – 6 903 (82,4%) көрсетті. Бағдарламаны игерудің төмен көрсеткіштері: Жетісу облысында - 6 276 (60,2%), Атырау облысы - 6 760 (64,3%), Абай облысы – 4 040 (65,1%).

Жоғары топтардың балалары арасында дағдыларды дамытуды бастапқы бақылау нәтижелерін салыстырмалы талдау жылдар бөлінісінде мыналарды көрсетті: 2021-2022 оқу жылы – 71,6%, 2022-2023 оқу жылы – 73,2%. Өткен оқу жылымен салыстырғанда біліктілік пен дағдылардың көрсеткіштері 1,6% - ға өсу үрдісі байқалады.

Мектепалды топтар мен сыныптарда бағдарламалық материалды игерудің бастапқы мониторингін талдау мынаны көрсетті: барлығы 5 жастағы балалар – 350,2 мың, оның ішінде 269,9 мың бала жоғары, орташа біліктілік пен дағдыларды меңгерген, бұл - 78,3% құрайды.

Өңірлер бөлінісінде: Ақмола облысы – 12 519 (82,3%), Ақтөбе облысы – 13 473 (77,5%), Алматы облысы - 23 005 (71,9%), Атырау облысы - 8 732 (70,0%), Абай облысы - 7 640 (74,0%), ШҚО – 9 161 (77,9), Жамбыл облысы – 18 595 (79,0%), Жетісу облысы – 10 259 (74,0%), БҚО – 10 812 (89,6%), Қарағанды облысы - 9 912 (77,5%), Қостанай облысы – 9 180 (84,6%), Қызылорда облысы – 15 845 (88,0%), Маңғыстау облысы – 16 204 (82,0%), Павлодар облысы - 9 332 (89,1%), СҚО - 5 323 (74,9%), Түркістан облысы - 42 250 (71,9%), Ұлытау облысы – 2 731 (74,0%), Астана қ. – 12 004 (82,6%), Алматы қ. – 15 958 (74,0%), Шымкент Қ. - 17 050 (70,9%). 6 кесте.

Бағдарламаны игерудің жоғары деңгейін Батыс Қазақстан облысы - 10 812 (89,6%), Павлодар облысы – 9 332 (89,1%), Қызылорда облысы – 15 845 (88,0%) көрсетті. Бағдарламаны игерудің төмен көрсеткіштері: Атырау облысында– 8 732 (70,0%), Шымкент қаласында – 17 050 (70,9%), Алматы облысында-23 005 (71,9%).

Жылдар бөлінісінде мектепалды топтар мен сыныптардың балалары арасында дағдыларды дамытуды бастапқы бақылау нәтижелерін салыстырмалы талдау мыналарды көрсетті: 2021-2022 оқу жылы – 74,1%, 2022-2023 оқу жылы – 78,3%. Демек, біліктілік пен дағдылар көрсеткіштерінің өткен оқу жылымен салыстырғанда 4,2% - ға артуы байқалады.

Жалпы, 2022-2023 оқу жылындағы мектепалды топтар мен сыныптардың балалары арасында біліктілік пен дағдылардың қалыптасуының бастапқы

мониторингінің нәтижелері мектепте оқуға дайындықтың жеткілікті деңгейін көрсетеді.

2021-2022 және 2022-2023 оқу жылдарындағы бастапқы мониторинг нәтижелерін салыстырмалы талдау бағдарламаның барлық бөлімдері бойынша балалардың дамуының оң динамикасын көрсетті.

Осылайша, 2022-2023 оқу жылында мектеп жасына дейінгі балалардың Үлгілік оқу бағдарламасын игеру көрсеткіштері жеткілікті және жоғары деңгейде болады, нәтижесінде тәрбиеленушілер жасының даму нормасының жай-күйін және оқу іс-әрекетінің алғышарттарының жеткілікті қалыптасуын көрсетеді.

Жоғарыда айтылғандардың негізінде ұсынылады:

1. Біліктілік пен дағдыларының деңгейі төмен балаларға ерекше назар аудара отырып, тәрбиеленушілердің біліктілігі мен дағдыларын арттыру бойынша қосымша кешенді шаралар қабылдау. Қажет болса, педагогикалық процеске түзетулер енгізу.

2. Түзету-дамыту көмегіне мұқтаж балалармен жұмысты жетілдіру.

3. Балаларды дамытуға бағытталған заманауи педагогикалық технологияларды игеру және іске асыру жөніндегі жұмысты жалғастыру.

4. Осы бағыт аясында педагогтердің білімін жетілдіруіне және өзін-өзі тәрбиелеуіне назар аудару.

5. Мектепке дейінгі ұйымдардың педагогтері жұмыста Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Балаларды ерте дамыту институты әзірлеген мектепке дейінгі жастағы балалардың (Нұр-Сұлтан, 2020 ж.) дайындық деңгейін айқындау жөніндегі әдістемелік ұсынымдарды пайдалансын.